

Nyt on aikaa nuita lintuja seurata ja kuunnella

– Sinikka Heiskanen ja kotilinnut, Notkolan tila, Jakokoski, Kontiolahti

Kaisu Mustonen

Sinikka Heiskanen. Kuva: Matti Pihlatie

Sinikka Heiskanen tuli aikanaan miniäksi Kontiolahden Jakokosken kylään Notkolan tilalle. Pientilallisten tyttärenä Sinikka oli jo nuorena oppinut pärjäämään maaseudun elämässä ja havainnoimaan ympäröivää luontoa. Nyt Sinikalla on aikaa tarkkailla varsinkin rakkaita kotilintuja, sekä sienestää ja marjastaa lähialueilla.

Notkolan tilasta

Minä oon tullu miniäks tähän 60-luvulla, 1961. Siinä oli appi ja anoppi ja Reino, mieheni, ja Reinin siskoja ja veljiä vielä tässä asumassa, jotka sitten pikkuhiljaa yks toisensa jälkeen muuttivat ommiin koteihinsa. Karjataloutta oli, -92 viimeiset nuoret eläimet lähti pois. Meillä oli keskimäärin kymmenen lehmää ja nuori karja. Kotitarvekalastus oli [lisänä] ja mies teki savottatöitä ja sitten hän kierti paljon tuolla renkinä Pölösen Väinön koneihin kanssa ja höyläystä tekivät, ja sitten hänellä oli serkkusa kanssa sahausyritys ihan omakohtasena työnään. Meille sitten aikoinaan synti kaks poikaa, -64 ja -66. Tässä appi ja anoppi kanssa tekivät maanviljelystyötä ja minä olin siinä tietysti sekä mies oli, mutta hän oli aika paljon sitten siellä vieraassa työssä.

Kotitarvekalassa Pielisjoella

Pielisjoki oli siihen aikaan sellainen, että varmaan tuon Uimaharjun tehtaan tiimoilta tuli tätä vesisaastetta, jossa oli niitä, mitähän ne oli ne epämääräiset lautat aina tuossa veen pinnalla ja sitten oli verkoissa kanssa. Tietysti kalat oli ihan syötäviä, hyvän makusia, mutta aina se verkkojen siivous oli tarpeellinen, yhteen aikaan. Mutta kyllä sitten rupes ne saastelautat pois häviämään, sitten viime aikona, kun kalastettiin.

[Se oli] varmaan kaheksankymmentäluvun loppupuolta, kun lopetettiin. Ja sitten jonkun verran Salamilammilla oli sitä kalastusta, etenkin talavella, talaviverkkokalastusta oli, madetta siellä oli ja haukee. [Minun] mies, hän serkkunsa ja setänsä kanssa kävi, jotta niillä varmasti oli kokemuksen tulos, että mistä mahdollisesti [saa kalaa], missä on kalapaikat. Kyllähän siellä olin mukana minäkin.

Vuodenkierto – Kevät ja linnut

Minä oon keväällä syntynyt, niin kyllä se on kevät [kun vuosi alkaa]. Toukokuu kun on, lumet lähtöö ja kaikki rupeava vihertämään. Kyllä se vihreyden ja lintujen tuleminen, se on se aika, jollon minä en tästä poistuisi, nyt kun on aikaa nuita lintujakin seurata ja kuunnella. Minä en sillä tavalla erota [lintuja äänestä], vaan kyllä viime kesänä, kun mulla on tuo pihamökki tuossa, minä nukun siellä kesäkuun alusta elokuun loppuun, niin siellä kun iltasella ja yöllä kuulen, jos millon unelta suapi kuunnella: onkohan se satakieli, erittäin hyvin laulava lintu. Siinä on nyt pönttöjä joka puolella ja minä seurasin niihen pesimistöuhuja ja sitten kun ne kertaalleen lähti, ne linnut pesistä, sitten minä nukuin muutaman yön oikein rauhassa, vaan sitten kun rupes uus pesintä tulemaan, siinä oli seuraamista sitten. Ykstoista täisen poikasta, juhannusaattona näin, kun lähti poikaset tuosta pesästä, niin pullakoita, kaikki oli niin kauniita. Sitte viis poikasta oli sinitiaisella toisessa pöntössä.

Huono-onninen sinitäinen

Minä laitoin tuonne pöntön, kun Esa-poika teki näitä pönttöjä ja yhen oli jättännä muka malliks. Huomasin, että siellä on vielä yks pönttö, joka ei oo puuhun laitettu, niin minäpä laitoin sen puuhun. Sillä ei ollu käyttöä, kun kaikki oli ruvenna pesimään jo.

Sitten yks sinitäinen huomasi, että ai, tuossa on vielä pönttö, mutta se oli vähän huono-onninen se täinen, siinä kun se hauto. Minä huomasin että, nyt se rupes ruokkimaan ja tottakai minä sitä seurasin, että mitenkä pitkään se ruokkii. Viikko vain siitä, kun se rupes ruokkimaan, niin tuli yks poikaneen pöntön reiän suulle ja minä näin, että se tuli aamupäivästä siihen ja ihan iltaan asti oli, sitten se oli hävinnä se poikaneen siitä. Se oikein nukku, nukku näinikkään tökötti siellä aukossa. Kahtena päivänä se sitä teki ja minä ajattelin, että mikähän tämä asia nyt oikein on. Sitten minä en enää jaksanna vahtii, tulin iltpalalle, niin sillä aikana oli sitten hävinnä se poikane. Seuraavana päivänä sitten aukasin sen pöntön pohjan, jotta tilanteen katon, kun ei näkyny emmoa. Siellä oli kaks poikasta kuolleena, siellä pöntön pohjalla. Siinä oli semmonen juttu, kun se rupes ruokkimaan niitä, silloin oli monta vuorokautta oikein kylmät ja satteiset päivät. Se tuuli oli siihen pöntön aukkoon päin ja varmaan menehtyivät näläkään, se ei emo ravintoo suanna kun sille yhdelle ahneimmalle, oli ihan semmonen harmi kyllä sitten. En minä nyt kaikkii pönttöjä vahi, mutta tässä mökin ympärillä.

Ei tarvi ajaa puolukkaon – Marjat ja sienet ihan lähellä

Puolukka

Ei tarvi ajaa [autolla kauas puolukkaon], kyllä [marja- ja sienipaikat on] ihan tässä [lähellä]. Minulla oli niin monta ämpäriä mukana, niin ajattelin, että ei sitä jaksa kantaa. Semmonen oisko kolomesattaa metriä tuolta tietä ja sinne jäi niin paljon puolukoita, kyllä mulla viis sankollista hilloa oli syksyllä itelle. Satakakskymmentä [litraa] oli nyt, yli neljäsattaa on ollu paraana vuotena.

Puolukka. Kuva: Eero Murtomäki

Sienet

Kantarellihan se tietysti ois semmonen heleppo kerättävä ja siivottava, vaan minä en oo oikeestaan niitä vielä kunnolla löytännä, se on myöhäsyntysesti tullu minulla kuvioihin mukkaan. Kyllä rouskut on se pääasiallinen sieni mitä minä otan. Tattia otan kyllä kanssa. Omilta vanhemmilta [opin sienet], lapsuuden koissahan kerättiin paljon ja tuntu, jotta silloin oli kyllä paljon sienä. Nyt on sitten semmonen sienimehtä, ei tarvi etemmäs lähteä kun ovesta lähtöö ulos, tuossa rinteessä. [Vanhemmat oli] ihan nuita pienviljelijöitä, jotta sitä työtä on kyllä ihan lapsesta asti oppinna tekemään. Oon ollu oikein tyytyväinen, että on ollu mahdollisuus tehdä ja oppii kaikkii. Ei sormi pyöreesti mäne suuhun, jos tuloo joku semmonen työ, jota pitäisi osata. Jos esimerkiksi ei johosta tule vettä, niin tietää että sitä kaivosta tulee lisää. Ja jos on sähkötkö poikki, niin panoo hellaan tulen ja keittää siinä, jos on tarve.

Sienisatoa. Kuva: Riita Lukkarinen

Syksy ja lintujen muutto

En varsinaisesti kyttyä niitä isoja parvia, mutta mistä satun näkemään, kun en sillätavalla tuolla pää pystyssä kuleksi. Kun ne ääntelee, niin silloin ne huomioipi. Kyllä sitten nämä kotilinnut, niin kyllä sen meikein tietää, jotta, millon pääskyset hyvästilenolla käyvät. Se on heidän kotiähtö sitten, että tää on semmonen työpaikka heille, tämä Suomessa-käynti. En minä sitä mitenkään masentavasti koe. Minä jään tänne sitten oottamaan taas seuraavaa kevättä.

Maiseman muutos

– Lapsuuden sammalikosta taimikoksi

On yks kohta, jonka voin sanoa. Silloin kun minä tulin tänne, [lähellä] on ollu joskus asutus ammon ajat sitten, siellä rauniot oli ja varmaan löytyisi vieläkin jotaki kiviä. Siellä on ollu pelto, se on "mökkinpeltona" käsitelty sitä aluetta, niin silloin siellä oli hyvin paksuja kuusia, ne oli siihen pellolle kasvaneet. Siinä pellolla oli minun mielestä niin sanomattoman kaunis sammalikko. Tietysti voi olla, jotta muistot kultaat näitä asioita, mutta semmonen on erikoisimmin minun mieleeni jännä, se sammalikko, kun se oli niin pehmeä. Ja ihan vain kuuset, että siellä ei ollu aluskasvillisuutta mitään, ne oli niin paksut ja vahvat ne kuuset, että sinne ei sitä valoo tullu. Mutta se sammalikko oli sitten erityinen. Nyt oon silläkin alueella metissä kulkenna, siellähän on nyt taas uudet, nuoret puut ja taimet, ei haisuakaan siitä sammalikosta oo enää.

Kaivoksista

Kyllä se [kaivosasia on ajatuksia herättänyt]. En minä ainakaan myönteisellä kannalla tietenkään oo, jotta varmastihan se on tuo vesi semmonen, ihmisille juoma-ruoka-aine, jonka toivos olevan puhas. Ja nyt oon tullu huomaamaan, miten makeeta se on, tää meidän tavallinen vesi, se on hyvää. Kyllähän varmaan vaikuttais siihen [tämä kaivosasia], näkihän ne silloin, ne löntit tuolla Pielisjoessa tuon Uimaharjun tehtaan tiimoilta.